

СПАДЩИНА ЮНЕСКО КИЇВЩИНИ: ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ. БОРТНИЦТВО

*Мельник Анна Борисівна,
учениця 10-Б класу Печерської гімназії №75, м. Київ, Україна,
e-mail: murketana@gmail.com*

*Краснокутська Наталія Миколаївна,
заступник директора з навчально-виховної роботи
Печерської гімназії №75, м. Київ, Україна,
e-mail: school_75@ukr.net*

Об'єкти Всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО зацікавлюють майже все населення нашої планети. Унікальні природні та культурні об'єкти дають можливість зберегти ті неповторні куточки природи й рукотворні пам'ятки, які демонструють багатство природи та можливості людського розуму.

Київ, столиця України, одне з найбільших і найстаріших міст Європи. Розташований у середній течії Дніпра, у північній Наддніпрянщині. Політичний, соціально-економічний, транспортний, освітньо-науковий, історичний, культурний та духовний центр України.

Київщина неймовірна. Тут є все та навіть більше для чудового відпочинку: історичні, архітектурні пам'ятки, музеї, урочища, заповідники, ландшафтні парки, пляжі, бази відпочинку, незвичайні екоферми та багато іншого, що можна досліджувати кожного дня.

Все те, що вражає, захоплює та надихає, знаходиться зовсім поруч. А головне, що в поєднанні з неймовірними пейзажами мандрівників чекають історичні екскурси у минуле – унікальна можливість доторкнутися до історії часів Київської Русі та побачити пам'ятки, збережені до нашого часу [3].

Софійський собор, Києво-Печерська лавра, Церква Спаса на Берестові це всім відомі об'єкти, які входять до туристичної спадщини ЮНЕСКО у Києві. Але чому мало хто говорить про Іванківську територіальну громаду, села Шпилі, Рудня Шпилівська та Обуховичі Вишгородського району Київської області, Вишгородський історико-культурний заповідник, адже саме там реалізується проект «Бортництво Полісся», який входить до нематеріальної культурної спадщини України.

Бортництво – традиційний привласнювальний промисел, старовинна форма лісового бджільництва. Серед 21-го елемента, якими, згідно з наказом Міністра культури та інформаційної політики України Олександра Ткаченка від 6 липня 2022 р., поповнився Національний перелік нематеріальної культурної спадщини України, є й елемент «Бортництво Київської області» [2].

Справжнім відкриттям проекту стало віднайдення бортницьких осередків на Київщині, зокрема, в Іванківській територіальній громаді Вишгородського району. Адже до 2020 р. вважалося, що осередків давнього промислу в

Київській області не збереглося.

Багато людей в селах Полісся здавна займалися бортництвом – традиційним привласнювальним промислом. Занепад бортництва почався у ХІХ ст. через вирубування лісів та винайдення рамкового вулика, а згодом на ньому негативно позначилися колективізація й радянська система ведення господарства. Нині бортники є у селах Шпилі, Рудня Шпилівська, Обуховичі Вишгородського району [5].

Бортництво – це традиційне прадавнє ремесло, яке досі збережене. Воно зосереджене на Житомирщині (Овруцький та Олевський райони) та Рівненщині (Рокитнівський, Березненський, Сарненський, Дубровицький райони), тобто у тих районах, що ближчі до кордону з Білоруссю.

Перед нами зараз стає питання – чи вдасться зберегти бортництво, як ремесло, та і взагалі настільки важко розвивати цю галузь у воєнний час. Ми поставили питання кільком бортникам Київщини, а також проконсультувались із представниками Вишгородського державного історико-культурного заповідника. Нам відповідали, що зараз багато спеціалістів приєдналися до збройних сил України, а через це збільшилось число покинутих або ж занедбаних пасік.

Великі втрати через те, що багато відповідальних змушені були евакуюватись, а також, у тих районах, що ближче до кордону, не минулось без обстрілів, а в одному районі на Київщині, бджоляр взагалі знайшов у вулику вибухівку. Дехто досі не знає про долю своїх пасік. Agrotimes.ua повідомляють, що через війну кількість бджолярів може скоротитись наполовину [1].

У межах Національного проекту "Бортництво Полісся: архаїчна традиція у сучасному вимірі", який втілювався у трьох областях – Київській, Житомирській та Рівненській, – в Україні створили сайт "Віртуальний музей бортництва".

Віртуальний музей бортництва унікальний тим, що на ньому зібрано єдиний фотомасив усіх даних про бортництво. Ці фотографії також включені до іміджевого фотоальбому «Бортництво Полісся», який вміщує 16 наукових статей провідних науковців і краєзнавців, які розробляли цю тематику [2].

Міністр культури та інформаційної політики України Олександр Ткаченко повідомив, що нові елементи Національного переліку нематеріальної культурної спадщини представляють всю Україну і це дуже важливо, оскільки це свідчить про незламність української культури та її життєздатність, попри всі намагання російського агресора знищити нашу ідентичність.

Бортництво може стати хорошим чинником для об'єднання не тільки громади, а й Київщини в цілому, тим більше, що у громаді поважають бортників і їхню справу, цікавляться розмаїтими традиціями бортництва, які варто досліджувати й популяризувати.

Тож внесення до Національного переліку нематеріальної культурної спадщини України елемента «Бортництво Київської області» потребує

збереження, підтримки, популяризації та роботи спрямованої як на зростання престижності праці бортника, так і на посилення економічної складової ремесла.

Список використаних джерел:

1. *Агроновини України та світу: офіц. сайт.* URL: agrotimes.ua.
2. *Бортництво Київської області – у національному переліку нематеріальної культурної спадщини України.* URL: <https://koda.gov.ua/bortnyctvo-kyivskoyi-oblasti-u-nacjonalnomu-pereliku-nematerialnoyi-kulturnoyi-spadshhynu-ukrayiny/>.
3. *Мандруй та надихайся: офіц. сайт.* URL: <https://ua-travels.in.ua/>.
4. Ковальчук Г. Програма ЮНЕСКО «Пам'ять світу»: діяльність бібліотек, архівів, музеїв зі збереження документального надбання. *Бібліотечний вісник.* 2007. № 2.
5. Комаренко О.Ю., Василенко В.О. Місце культурних та природних пам'яток країн СНД у Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. *Вісник КНУ ім. Т. Шевченка.* К., 2009. № 97.
6. Маленков Р. *Світова спадщина ЮНЕСКО в Україні, 2021.*
7. *Київська обласна військова адміністрація: офіц. сайт.* URL: <https://koda.gov.ua/turyzm/kyivshhyna-turystychna/>.
8. *Спадщина ЮНЕСКО в Україні.* URL: ukrainaincognita.com/unesco.